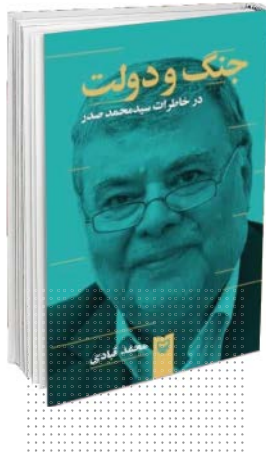

نگاهی به کتاب «جنگ و دولت» نوشته محمد قبادی که از سوی انتشارات سوره مهر عرضه شده است

کتابی راه‌گشا برای گذر از بحران‌ها

است. با این حال او از بهره بردن از یادداشت‌های صدر غفلت نکرده است: از جمله این دست‌نوشته‌ها، یادداشتی است که به جلسه پایان یافتن جنگ اختصاص داشت.

در واقع در این یادداشت عنوان می‌شود که چطور امام (ره) مسئولیت این تصمیم را پذیرفتند، امضای قطعنامه چه سیری را سپری کرد و چطور این مسأله در میان مسئولان کشور مطرح شد و چه واکنش‌هایی به همراه داشت.

شورای امنیت سازمان ملل متحد در طول هشت سال جنگ تحمیلی، موضع‌گیری‌های متفاوتی در قبال این جنگ داشت و چند قطعنامه درباره جنگ ایران و عراق تصویب کرد که ایران به دلایل مختلف با آنها موافق نبود؛ اما قطعنامه ۵۹۸ قطعنامه‌های پیشین متفاوت بود.

قبادی در این باره با اشاره به خاطرات «جنگ و دولت» می‌گوید: آقای صدر در این یادداشت و صحبت‌هایش می‌گوید که پذیرش قطعنامه برای پایان یافتن جنگی که عراق علیه ما راه‌انداخته بود، به این سادگی و راحتی رخ نداد. در این موضوع، تأمل در نگاه و عملکرد امام (ره) بسیار مهم است. ایشان نه تنها رهبر سیاسی و مذهبی که فرمانده کل قوا بودند، باید توجه داشته باشیم که ایشان برای این موقعیت تاریخی چه تدابیری اندیشیده بودند. خاطرات دکتر صدر از این منظر می‌تواند روایتگر بخشی از این تدبیر و راهکار باشد.

شرایط سخت کشور

او ادامه می‌دهد: دکتر صدر در خاطرات تأکید می‌کند که امام (ره) در قضیه قطعنامه «مردانگی» به خرج دادند و مسئولیت ختم جنگ را پذیرفتند. ایشان به تیم مذاکره‌کننده تأکید کرده بودند حتماً شروط را در نظر داشته باشند و بر اجرای آن پافشاری کنند. صدر در این بخش از خاطرات، شرایط کشور را سخت توصیف می‌کند که اگر امام (ره) مسئولیت این امر را برعهده نمی‌گرفتند، بعد از رحلت ایشان کار کشور پیچیده می‌شد و حتی ممکن بود درگیری مسلحانه نیز رخ دهد؛ چرا که در نیروهای مسلح هم موافق این امر حضور داشت و هم مخالف این امر.

از جمله یادداشت‌هایی که قبادی در کتاب برای بیان خاطرات صدر بهره برده، یادداشت مهمی از اوست که به شرح مآوقع جلسه‌ای می‌پردازد که در خصوص بیان پذیرش قطعنامه از سوی امام (ره) اختصاص دارد؛ صدر در یادداشت خود توصیف می‌کند در جلسه‌ای که آیت‌الله‌ها... خامنه‌ای که در آن زمان ریاست جمهوری کشور را برعهده داشتند، نامه حضرت امام (ره) را برای حاضران خواندند. برخی از مسئولان با

انتشار خاطرات رجل سیاسی کشور در یک دهه گذشته شتاب بیشتری گرفته است. در این سال‌ها، پس از تأکید رهبر معظم انقلاب مبنی بر ایجاد نهضت خاطره‌نویسی، آثار متنوعی منتشر شده که هر کدام، روایتگر بخشی از تاریخ این کشور است.

کتاب «جنگ و دولت»، نوشته محمد قبادی، از جمله تازه‌ترین آثار منتشر شده در این حوزه است. این کتاب که جلد دوم کتاب «انقلاب و دیپلماسی» به شمار می‌رود، روایتگر خاطرات سید محمد صدر، معاون سیاسی اجتماعی وزارت کشور بین سال‌های ۶۴ تا ۶۸ است. کتاب، هرچند در نگاه نخست صرفاً یک کتاب تاریخی به نظر می‌رسد، اما مرور آن نشان می‌دهد خاطرات صدر، درس‌ها و نکته‌هایی برای امروز دارد. او حوادث مختلف کشور را در دهه‌ای بازگو می‌کند که کشور از یک سو با جنگی تحمیلی مواجه است و از سوی دیگر، مشکلات متعدد داخلی از جمله در حوزه اقتصادی و معیشت مردم، فعالیت گروهک‌های ضد انقلاب به ویژه مجاهدین و به زیر سؤال بردن امنیت مردم، چالش‌های مختلفی مانند برگزاری انتخابات و... بر سر راه مدیریت کشور قرار دارد. از این منظر می‌توان گفت هرچند وقایع رخ داده در کتاب، مربوط به دهه ۶۰ است، اما وجود برخی مسائل مشترک، کتاب را با شرایط امروز پیوند می‌دهد.

انقلاب و دیپلماسی

محمد قبادی، پژوهشگر تاریخ و نویسنده کتاب «جنگ و دولت» درباره این اثر می‌گوید: سال ۹۵ جلد اول خاطرات دکتر صدر در دو بخش کلی تحت عنوان «انقلاب و دیپلماسی» منتشر شد که دربردارنده خاطرات ایشان مربوط به قبل و بعد از پیروزی انقلاب اسلامی بود. دکتر صدر، فرزند آیت‌الله سیدرضا صدر و برادرزاده امام موسی صدر است. جلد نخست این خاطرات به فعالیت‌های دانشجویی ایشان و سپس مسئولیت او در وزارت امور خارجه اختصاص داشت. پس از انتشار این کتاب، پیشنهاد انتشار بخش دوم خاطرات را دادیم که او نیز پذیرفت و در نهایت در قالب کتاب «جنگ و دولت» از سوی انتشارات سوره مهر به چاپ رسید.

به گفته او؛ صدر در این کتاب، خاطرات خود از دورانی را روایت می‌کند که در وزارت کشور عهده‌دار معاونت سیاسی اجتماعی بود. در این بخش از خاطرات، چند واقعه مهم رخ داده است که از این جمله می‌توان به پایان جنگ تحمیلی، رحلت امام (ره) و تحویل دولت به دولت جدید با ریاست جمهوری آقای هاشمی اشاره کرد.

امضای قطعنامه چه

سیری را سپری کرد؟

قبادی ساختار کتاب را مانند جلد نخست، بر مبنای پرسش و پاسخ انتخاب کرده

شنیدن صحبت‌های امام (ره)، گریه کردند و می‌پرسیدند که چرا این تصمیم گرفته شده است؟ استاندارها به سختی موضوع را پذیرفتند؛ به همین خاطر آقای صدر می‌گوید من از آقای محتشمی‌پور، وزیر وقت کشور خواهش کردم که جلسه توجیهی برای استاندارها بگذاریم؛ چرا که آنها نماینده تام و تمام دولت هستند و باید از این قضیه دفاع کنند. اما آقای محتشمی‌پور می‌گوید این اصلاً کار من نیست، یکی باید من را توجیه کند. در واقع تصمیم‌گیری در این زمینه واقعاً سخت بوده است و بنابر شواهد تاریخی، حتی استانداران در خصوص پذیرش این مسأله موضع داشتند.

شرایط زندگی مردم سخت بود!

بیان دغدغه‌های اقتصادی مردم و راهکارهای دولت برای تأمین معیشت آنها از جمله نکات کتاب «جنگ و دولت» است که این خاطرات را به روزگار فعلی گره می‌زند و به لحاظ بررسی شیوه‌های مدیریت بحران در شرایط جنگی حائز اهمیت است. قبادی در این باره می‌گوید: در آن زمان شرایط زندگی مردم سخت بود و شرایط سیاسی نیز پیچیده. صدر می‌گوید به همه معاونت‌های سیاسی اجتماعی استان‌ها اعلام کردیم که برخورد با تجمعات اعتراضی نباید به شکلی باشد که اعتراض‌کنندگان را خشمگین کند و تا حد ممکن، مذاکره به جای برخورد با معترضین در نظر گرفته شود. در بخش اعتراضات دانشجویی هم تأکید بر گفت‌وگو بوده است تا ببینند حرف حسابشان چیست.

خاطرات صدر یکی از صدها جلد خاطرات رجل سیاسی کشور است که در چند دهه گذشته منتشر شده است؛ پازلی از قطعات متعدد و متنوع در یکی از مهم‌ترین و سرنوشت‌سازترین ادوار تاریخ این مملکت. این که مردم و حکومت چطور در کنار یکدیگر توانستند از این پیچ تاریخی به سلامت عبور کنند، درسی است که از سطر سطر این خاطرات می‌توان آموخت. شاید یادآوری این خاطرات برای بخشی از مدیران کشور که گاه فارغ از مردم، تصمیم می‌گیرند و زندگی می‌کنند، مفید فایده باشد.

تایک هفته خانه نرفت!

بخش دیگر خاطرات صدر که حائز اهمیت است، به رحلت امام (ره) و مدیریت کشور پس از این واقعه اختصاص دارد. آقای صدر در خاطراتش می‌گوید که من و آقای محتشمی‌پور به عنوان وزیر وقت کشور، خط مستقیم و بی‌واسطه‌ای داشتیم که هر لحظه با آن با ما تماس می‌گرفتند و ما به این واسطه از احوال امام (ره) جویا می‌شدیم. لحظه به لحظه از حال امام (ره) باخبر می‌شدند تا این که خبر رحلت ایشان را به مسئولان اعلام کردند. در همان زمان، آقای صدر جلسه شورای امنیت را برگزار می‌کند تا در زمینه مدیریت کشور در این برهه خاص، تصمیم‌گیری شود. صدر می‌گوید فردا که خبر رحلت امام (ره) به صورت عمومی اطلاع‌رسانی می‌شود، غوغایی در کشور برپا شد که تا به حال آن را تجربه نکرده بودند و او مجبور شد تا یک هفته به خانه نرود. حتی می‌گوید آن‌قدر مشغله داشتم که لباس سیاه نداشتم تا بپوشم، به خانه زنگ زدم که یک دست لباس برای من بفرستید.

در آن زمان شرایط

زندگی مردم

سخت بود و

شرایط سیاسی

نیز پیچیده. صدر

می‌گوید به همه

معاونت‌های

سیاسی اجتماعی

استان‌ها

اعلام کردیم

که برخورد‌ها

با تجمعات

اعتراضی نباید به

شکلی باشد که

اعتراض‌کنندگان

را خشمگین

کند و تا حد

ممکن، مذاکره

به جای برخورد با

معترضین در نظر

گرفته شود

سند و فاکتور فروش خودرو فونیکس
ARRIZO6PRO شماره موتور
MVME4T15BAKR051970 شماره
شاسی NATGCADRX1023740 مقفود
گردیده و فاقد اعتبار است.

کلیه مدارک شامل کارت، سندکمپانی، برگ سبز و کارت
هوشمند ناوگان خودرو کامیون باری چوبی بنز ال بی
۴۲/۸۱۳ مدل ۱۹۸۷ به رنگ زرد روغنی شماره انتظامی
ایران ۲۳-۸۱۶ ع ۳۷ شماره موتور 35390410515935
شماره شاسی 14434098 به مالکیت فاطمه ابراهیمی
مقفود گردیده و فاقد اعتبار است.

سند و برگ سبز دستگاه لودر سیستم ZL-50G3
مدل ۲۰۰۴ به شماره سریال ۵۰۷۰۱۰۲ به شماره
موتور C0400360 به نام حبیب پریزاده قائم آبادی
با کد ملی ۲۹۹۲۱۷۰۸۷۹ مقفود گردیده و از درجه
اعتبار ساقط می باشد.

کلیه مدارک شامل کارت برگ سبز و سندکمپانی
موتور سیکلت کوپر مدل ۱۳۹۵ به رنگ آلبالویی
شماره انتظامی ایران ۶۳۳-۱۹۸۲۲ شماره موتور
0125N3C233418 شماره شاسی N3C***125K9525387
مقفود گردیده و فاقد اعتبار است.

سندکمپانی سواری فونیکس TIGGO 7 PRO AT
مدل ۱۴۰۳ رنگ مشکی متالیک شماره موتور
MVME4T15CBKR046080 شماره شاسی
NATGBACJXR1042337 شماره پلاک ۹۶۶۶۱۶ ایران ۴۶
به نام شایان فقیهی مقفود گردیده و فاقد اعتبار است.

کارت پرسنلی مربوط به وزارت راه و شهرسازی
شرکت فرودگاه‌های کشور، اینجانب علی
عبدلی حسین آبادی به شماره شناسنامه
۹۱۸۶ مقفود گردیده و از درجه اعتبار ساقط
می باشد. از یابنده تقاضا می شود آن را به
صندوق پستی بپسندارد.

سازمان آگهی‌ها روزنامه جام جم
۰۵۰۰۰۹۱۰۴
daneshpayam.agahi@gmail.com